

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԳՄՄՆ <<Երևանի Լեոյի անվան հ.65 ավագ դպրոց>> ՊՈԱԿ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՔ

Թեմա՝ ՄՈՏԻՎԱՑԻԱԿԱՆ, ՈՐՊԵՍ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱԶՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱՎԱԿԱՆ

Կատարող՝ Ելենա Վարդանյան

Առարկա՝ Երաժշտություն

Ղեկավար՝ Աստղիկ Հայրապետյան

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Թեմայի արդիականությունը: Մոտիվացիայի հարցերը՝ մարդկային գործունեության նպատակների, պատճառների և ձևերի, սոցիալական համակարգերի մասին, զբաղեցրել են մարդկությունը, ըստ

եռության, նրա գոյության վաղ շրջաններից: Օգտագործման ամենապարզ ձևերից մոտիվացիան իր զարգացման մեջ անցել է որոնումների և բացահայտումների բարդ և բազմազան ուղի, որը հնարավորություն է տալիս գործնականում ամրապնդել մարդու դիրքերը ժամանակակից արտադրության և տնտեսական գործունեության կառավարման մեջ: Այս որոնումները շարունակաբար շարունակվում են՝ հիմնված, առաջին հերթին, սոցիալական արտադրության զարգացման իրական կարիքների վրա, որոնք պահանջում են մարդու գերիշխող դերը, և երկրորդ՝ հաշվի առնելով մարդկային վարքագիծը հասկանալու և բացատրելու ծայրահեղ բարդությունը նրա ողջ բազմազանության մեջ: փոխազդեցություն շրջակա միջավայրի հետ: Ներկայումս ընդհանուր առմամբ ճանաչված է մոտիվացիայի աճող դերը սոցիալ-տնտեսական գործընթացների և կազմակերպությունների կառավարման գործում: Այն մի կողմից կառավարման առաջատար և առանձնահատուկ գործառույթներից է, մյուս կողմից՝ օրգանապես հյուսված է կառավարման ողջ գործընթացի մեջ՝ նպատակների մշակման և որոշումների կայացման փուլից մինչև վերջնական արդյունքի հասնելը:

Հետազոտության նպատակը ուսումնասիրել մոտիվացիա թեման հասկանալ թե այն ինչպես է՝ անդրադառնում երեխաների կրթության գործունեության վրա:

Ելնելով նպատակից՝ անհրաժեշտ է լուծել հետևյալ խնդիրները.

- ուսումնասիրել մոտիվացիան՝
- հետազոտել մոտիվացիաի դերը երեխաների ուսումնական գործունեության վրա:

Օբյեկտը՝ Մոտիվացիան:

Թեման՝ Մոտիվացիան, որպես կրթական հաջողությունների գրավական:

Աշխատանքի մեթոդաբանական հիմքը: Աշխատանքը շարադրելիս կիրառվել են ինչպես ընդհանուր տրամաբանական, քննադատական, վերլուծական, այնպես էլ՝ համակարգակառուցվածքային, վերլուծություն:

Հետազոտության վարկած: Ենթադրվում է որ մոտիվացիան այն լավագույն ձեվերից մեկն է՝ հանդիսանում ուսման մակարդակի բարձրացման գործում:

Աշխատանքի կառուցվածքն ու ծավալը: Աշխատանքը բաղկացած է տիտղոսաթերթից, բովանդակությունից, ներածությունից, բուն նյութից, եզրակացությունից, օգտագործված գրականության ցանկից:

ՄՈՏԻՎԱՑԻԱԼ,ՈՐՊԵՍ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱԶՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱՎԱԿԱՆ

Սովորելու համար անհրաժեշտ է ներգրավվածություն և մոտիվացիա: Իրականում, աշակերտների ներգրավվածությունը դպրոցի հետ և նրանց պատրաստակամությունն անելու այն, ինչ անհրաժեշտ է իրենց նպատակներին հասնելու համար, ոչ միայն կենտրոնական դեր են խաղում աշակերտների ուսումնական առարկաները տիրապետելու կարողության ձևավորման գործում, այլև արժեքավոր հատկանիշներ են, որոնք հնարավորություն կտան աշակերտներին ապրել լիարժեք կյանքով: Դիմակայել մարտահրավերներին և առավելագույնս օգտվել այդ ճանապարհին առկա հնարավորություններից: Այլ կերպ ասած, աշակերտներից և մեծահասակներից շատ ավելին է պահանջվում, քան պարզապես ճանաչողական հմտությունները: Աշակերտները պետք է ներգրավված լինեն, մոտիվացված լինեն, պատրաստ լինեն սովորելու նոր բաներ և զգան, որ կարող են հաջողության

հասնել. Առանց այդ տրամադրությունների, նրանք չեն կարողանա իրենց հուժաններով վերածել բարձր մակարդակի հմտությունների, անկախ նրանից, թե որքան խելացի և օժտված են նրանք, որքան էլ մեծ ջանքեր ու պրոֆեսիոնալիզմ լինեն ուսուցիչները : ներդնել իրենց աշխատատեղերը, և անկախ նրանից, թե որքան ռեսուրսներ են տրամադրում երկրները կրթությանը: [1]

Դպրոցում ներգրավվածության սոցիալական ասպեկտները դրսևորվում են ուրիշների հետ աշխատելու աշակերտների պատրաստակամությամբ և սոցիալական հաստատություններում գործելու և դրանցում ներդրում ունենալու ունակությամբ: Երբ աշակերտները դպրոցում պատկանելիության զգացում են զգում, նրանց ներգրավվածությունը հաճախ ուժեղանում է. երբ նրանք չեն անում, հաճախ հետևում են վարքային խնդիրներ: Երբ ընտանիքները և կրթական համակարգերը չեն կարողանում լուծել այս խնդիրները, երբ երեխաները դեռ դպրոցական են, այդ խնդիրները և դրանց հետևանքները, հավանաբար, կհետևեն աշակերտներին մինչև հասուն տարիք: Խանգարող վարքագիծը, վատ հաճախելը և դպրոցի նկատմամբ բացասական տրամադրվածությունը կապված են ցածր ակադեմիական արդյունքների հետ և կապված են այնպիսի բացասական արդյունքների հետ, ինչպիսիք են հուզական բարեկեցության ցածր մակարդակը, դպրոցից դուրս մնալը, հանցավորությունը և թմրամիջոցների չարաշահումը:

Սովորելու մոտիվացիան ձեռքբերումների ևս մեկ շատ կարևոր բաղադրիչ է, ինչպես դպրոցում, այնպես էլ կյանքում: Շատ դեպքերում ավելի քիչ տաղանդ ունեցող, բայց իրենց նպատակներին հասնելու ավելի մեծ մոտիվացիա ունեցող անհատներն ավելի հավանական է հաջողության հասնել, քան նրանք, ովքեր տաղանդ ունեն, բայց ի վիճակի չեն իրենց համար նպատակներ դնել և կենտրոնանալ դրանց հասնելու վրա: Նպատակներին հասնելու մոտիվացիան ոչ միայն մարդկանց ստիպում է հետամուտ լինել այն աշխատանքին, որը նրանք համարում են արժեքավոր, այլ նաև նրանց մղում է մրցակցելու ուրիշների հետ: Այս սկավառակը կարող է գալ ներքին կամ արտաքին աղբյուրից: Ձեռքբերման մոտիվացիան ներքին է, երբ այն առաջանում է հենց առաջադրանքի նկատմամբ հետաքրքրությունից կամ հաճույքից: Այն օրգանական է մարդու համար, այլ ոչ թե արտաքին ճնշման արդյունք: Ձեռքբերման մոտիվացիան կարող է լինել արտաքին, երբ այն գալիս է անձի դրսից: [2]

Ժամանակակից կրթության հիմնական խնդիրներից մեկը վերապատրաստման արդյունավետության բարձրացման խնդիրն է: Յուրաքանչյուր ուսուցիչ ցանկանում է, որ աշակերտները հետաքրքրությամբ և ցանկությամբ ներկա գտնվեն իր դասերին, քննություններին նրանց ելույթը գնահատվել է որպես «լավ» և «գերազանց»: Ցավոք, դա միշտ չէ, որ տեղի է ունենում: Հաճախ ծնողներից ու գործընկերներից լսում ենք՝ «նա չի ուզում սովորել», «նա կարող էր լավ սովորել, բայց

ցանկությունն չկա»: Նման դեպքերում մենք բախվում ենք սովորողի կողմից սովորելու դրական մոտիվացիայի բացակայության հետ: Կրթական մոտիվացիայի ձևավորումը, ի վերջո, անհատի զարգացման և կրթության հարցերի լուծումն է:

« Մոտիվացիա » տերմինը առօրյա կյանքում հայտնվել է համեմատաբար վերջերս: Սկզբում դրան դիմեցին ձեռնարկությունների անձնակազմի հետ աշխատանքի մասնագետները, այս տերմինը աննկատելիորեն արտահոսեց ժամանակակից մանկավարժության մեջ: Մոտիվացիա (լատիներեն *movere*–ից) – գործողության իմպուլս; հոգեֆիզիոլոգիական գործընթաց, որը վերահսկում է մարդու վարքը՝ սահմանելով դրա ուղղությունը: Ի՞նչ է թաքնված այս խոսքերի հետևում:

Ուսուցման մոտիվացիան գործընթաց է, որն ուղղորդում և աջակցում է ուսումնական գործունեության իրականացմանն ուղղված ջանքերին: Սա բարդ համակարգ է, որը բաղկացած է դրդապատճառներից, նպատակներից, ձախողման արձագանքներից և նոր գիտելիքներ ձեռք բերելու աշակերտի կարիքներից: Ուսումնական գործընթացի հաջողությունը, աշակերտների ստացած գիտելիքների մակարդակը, սովորելու կամ նույնիսկ ամբողջ կյանքը երաժշտի մասնագիտությանը նվիրելու ցանկությունը կախված են ուսումնական գործընթացի բոլոր մասնակիցների մոտիվացիայից:

Մոտիվացիայի տեսակները.

Արտաքին մոտիվացիան մոտիվացիան է, որը կապված չէ որոշակի գործունեության բովանդակության հետ, այլ պայմանավորված է տվյալ թեմային արտաքին հանգամանքներով կամ մարդկանցով:

Ներքին մոտիվացիա – մոտիվացիա, որը կապված է ոչ թե արտաքին հանգամանքների, այլ գործունեության բուն բովանդակության հետ:

Դրական և բացասական մոտիվացիա . Դրական խթանների վրա հիմնված մոտիվացիան կոչվում է դրական: Բացասական դրդապատճառների վրա հիմնված մոտիվացիան կոչվում է բացասական: [3]

Մոտիվացնող միջոցների բազմազանությունից ուսուցիչը հաճախ օգտագործում է միայն գնահատումը որպես աշակերտին ակտիվ աշխատանքի դրդելու միջոց: Հաճախ այս դեպքում նշանն ինքնին կարող է թաքցնել երեխայի գործունեության իրական արժեքը: Աշակերտների գործունեությունը, որը պատշաճ կերպով չի ապահովվում ճանաչողական կարիքով և հետաքրքրությամբ, ուղղված իր արտաքին հատկանիշներին, դառնում է անբավարար արդյունավետ: Սա հանգեցնում է նրան, որ շատ աշակերտների համար գնահատականը դադարում է խթանիչ դեր խաղալ, արդյունքում, և ուսումնական աշխատանքն ինքնին կորցնում է իրենց արժեքը: Ուսումնական գործունեության համար դրական կայուն

մոտիվացիա ձևավորելու համար կարևոր է, որ աշակերտի աշխատանքը գնահատելիս հիմնականը որակական վերլուծությունն է:

այս աշխատանքին, ընդգծելով բոլոր դրական կողմերը, առաջընթացը ուսումնական նյութի մշակման և առկա թերությունների պատճառների բացահայտման, այլ ոչ միայն դրանք նշելու համար: Այս որակական վերլուծությունը պետք է ուղղված լինի երեխաների մոտ աշխատանքի համարժեք ինքնագնահատականի ձևավորմանը: Միավորը պետք է երկրորդական տեղ զբաղեցնի ուսուցչի գնահատողական գործունեության մեջ: Անբավարար գնահատականները պետք է օգտագործել հատկապես ուշադիր, իսկ մարզումների սկզբում ավելի լավ է ընդհանրապես խուսափել դրանցից: Փոխարենը պետք է ուղղակի մատնանշել աշխատանքի բացերը՝ նշելով, որ երեխան դեռ ինչ–որ բան չգիտի, քանի դեռ չի սովորել, չգիտի՝ ինչպես:[4]

Ներկայումս ինտերնետը հարուստ է տարբեր տեսակի թեստերով՝ որոշելու մոտիվացիայի մակարդակը, այդ թվում՝ կրթական: Փորձնականորեն հաստատվել է, որ կա մոտիվացիայի որոշակի օպտիմալ մակարդակ, որի դեպքում գործունեությունը լավագույնս է իրականացվում (տվյալ անձի համար, կոնկրետ իրավիճակում): Բայցեթե մոտիվացիայի մակարդակը չափազանց բարձր է, ակտիվության և լարվածության մակարդակը մեծանում է, ինչի հետևանքով որոշակի խանգարումներ են առաջանում գործունեության (և վարքի) մեջ և վատանում է աշխատանքի արդյունավետությունը: Այս դեպքում մոտիվացիայի բարձր մակարդակն առաջացնում է անցանկալի հուզական ռեակցիաներ (լարվածություն, հուզմունք, սթրես և այլն), որն անխուսափելիորեն հանգեցնում է կատարողականի վատթարացման, համերգային ելույթի ժամանակ խափանումների և ուսուցման գործընթացից ընդհանուր դժգոհության:

Այսպիսով, մոտիվացիայի շատ բարձր մակարդակը միշտ չէ, որ լավագույնն է: Սա պետք է հաշվի առնել այսպես կոչված «հիպերպատասխանատու» երեխաների հետ աշխատելիս:

Մոտիվացիան ամենամեծ ազդեցությունն ունի կրթական գործընթացի ցուցանիշների արդյունավետության վրա և որոշում է կրթական գործունեության հաջողությունը: Ուսուցման մոտիվների ձևավորման բացակայությունը անխուսափելիորեն հանգեցնում է ակադեմիական կատարողականի վատթարացման և անհատի դեգրադացիայի: Ուստի ուսուցչի հիմնական խնդիրներից մեկը ուսուցման մոտիվացիայի ձևավորումն ու զարգացումն է: Ուսուցիչը պետք է իմանա, հասկանա և հաշվի առնի դպրոցականների հոգե–հուզական, ինչպես նաև հոգեֆիզիոլոգիական տարիքային առանձնահատկությունները՝ որոշակի երեխայի վարքագծի պատճառները որոշելու համար, ինչը կօգնի ոչ միայն հասկանալ, այլև ազդել գործողությունների վրա: դպրոցականների և նրանց

դրդապատճառները. Մոտիվացիայի ձևավորումը կենտրոնանում է առաջադրված խնդիրների լուծման վրա՝ կոչ անելով հնարավորինս ակտիվության և անկախության դրսևորում,

Դպրոցների մոտիվացիայի ուսումնասիրությունը կրթական հոգեբաններին առավելագույն մտահոգության ոլորտներից մեկն է, քանի որ զարգացած երկրներում դպրոցներում թողնելը գնալով աճում է, և յուրաքանչյուր սերնդի մոտ ակադեմիական արդյունքները վատթարանում են: Դրա շնորհիվ այս թեմային վերաբերող բազմաթիվ ուսումնասիրություններ կան, որոնք ձգտում են լույս սփռել, թե ինչպես բարձրացնել ուսումնասիրությունների մոտիվացիան: Այսօր մենք գիտենք բազմաթիվ գործոններ, որոնք կարող են ազդել դպրոցական մոտիվացիայի առկայության կամ բացակայության վրա: Կներկայացնեն մի քանի կարևորագույնները՝ ի լրումն ուսումնասիրելու ցածր մակարդակի մոտիվացիայի և դրա բարձրացման առավել արդյունավետ ուղիները: [5]

Մոտիվացիայի բացակայության պատճառները. Դպրոցական մոտիվացիան բարդ հոգեբանական երեւույթ է, և որպես այդպիսին հեշտ չէ մատնանշել այն կառուցող կամ ոչնչացնող մեկ գործոն: Ընդհակառակը, կան բազում պատճառներ, որոնք կարող են հանգեցնել նրան, որ աշակերտը կրքոտ լինի իր արածի նկատմամբ, կամ, ընդհակառակը, նա ունի շատ ցածր մոտիվացիա: Գործոններից մեկը, որն առավելապես ազդում է մոտիվացիայի առկայության վրա, այն զգացողությունն է, որ մենք վերահսկում ենք մեր սեփական նպատակները, դրանց վրա աշխատելու տեմպը և այն ուղղությունը, որով շարժվում ենք: **Unfortunately**վորք, ավանդական կրթական համատեքստում վերահսկողության այս զգացումը գործնականում գոյություն չունի: Ժամանակակից կրթական համակարգերում աշակերտները պետք է հետևեն արտաքին պարտադրված ուսուցման երթուղին՝ ի լրումն իրենց ուսուցիչների կամ իրենց ուսումնասիրած կենտրոնի կողմից ընտրված նպատակների: Չետազոտությունները ցույց են տալիս, որ դա մեծապես նվազեցնում է մոտիվացիան: Ամրապնդումների և պատիժների առկայություն:

Դպրոցական ցածր մոտիվացիայի դեպքում երեխաները բացասական կամ անտարբեր վերաբերմունք ունեն դպրոցի նկատմամբ, նրանք դժկամությամբ են հաճախում դպրոց: Դասարանում նրանք հաճախ են զբաղվում արտասովոր գործերով, շեղվում, խախտում են կարգապահությունը, արդյունքում՝ մասնակիորեն սովորում են ուսումնական նյութը: Եթե դպրոցի նկատմամբ բացասական վերաբերմունք է ձևավորվել, ապա այդպիսի երեխաները լուրջ դժվարություններ են ունենում. նրանք չեն հաղթահարում կրթական գործունեությունը, խնդիրներ են ունենում դասընկերների հետ շփվելու, ուսուցչի հետ հարաբերություններում:

Հետաքրքրությունն ուսումնասիրվողի նկատմամբ. ուսուցիչը պետք է հաշվի առնի դպրոցականների տարիքը և անհատական առանձնահատկությունները, ճանաչողական և ճանաչողական ոլորտները, ինտելեկտուալ զարգացման մակարդակը, պահանջների մակարդակը և այլն: Դասը պետք է կազմակերպվի այնպես, որ աշակերտը հետաքրքրված է բուն ուսումնական գործընթացով և ուրախությամբ շփվում է ուսուցչի, դասընկերների հետ: Դասարանում պետք է լինի համագործակցության, վստահության, փոխադարձ հարգանքի մթնոլորտ: Հետաքրքրությունն ու ուրախությունը պետք է լինեն երեխայի հիմնական փորձառությունները դպրոցում և դասարանում: Նման դասերի կազմակերպման մասին Շ.Ամոնաշվիլին գրել է. Սեփական հաջողությունները. աշակերտները կարող են հետևել հաջողության հասնելու մոտիվացիայի մարտավարությանը կամ ձախողումներից խուսափելու մոտիվացիայի մարտավարությանը. ուսուցչի խնդիրն է ձևավորել հաջողության հասնելու մոտիվացիայի մարտավարությունը՝ ստեղծելով հաջողության իրավիճակ: Լավ հարաբերություններ ուսուցիչների հետ. ուսուցչի համար կարևոր է դրական հարաբերություններ հաստատել աշակերտների հետ, ուսուցչի անհատականությունը և աշակերտի հետ նրա հարաբերությունների բնույթը էական դեր են խաղում աշակերտների մոտիվացիոն և խրախուսական ոլորտի ձևավորման գործում: [6]

Ուսումնական գործընթացի և ուսումնական գործունեության կազմակերպման միջոցով, ուսումնական գործընթացի ներքին մոտիվացիայի համար պայմանների ստեղծման միջոցով ուսուցիչը նպաստում է սենսացիաների առաջացմանը, որոնք առանձնանում են որպես ուսուցման մոտիվացիայի երեք կետեր.

- ընտրության ազատության զգացում;
- հաջողության զգացում;
- գիտելիքների որոնման գործընթացի անկախության զգացում.

Երեխան ցանկանում է ինչ–որ բան անել, եթե հավատում է, որ կարող է դա անել: Սովորելու համար երեխան պետք է հավատա, որ կարող է սովորել: Այդ իսկ պատճառով ուսուցիչը պետք է այնպես անի, որ յուրաքանչյուր երեխա իրեն հաջողակ զգա: Իրավասության զգացումը առկա է, եթե աշակերտն ասում է. «Ես կարող եմ դա անել, ես հասկանում եմ, ես կարող եմ»:

Կրթական մոտիվացիայի իրական կողմը դրական հուզական վերաբերմունքն է: Չզացմունքները սերտորեն կապված են աշակերտների դրդապատճառների հետ և արտահայտում են աշակերտների՝ իրենց դրդապատճառներն ու նպատակները իրականացնելու կարողությունը:

Դրական հույզերը (ուրախություն, բավարարվածություն, վստահություն, հպարտություն) նպաստում են մոտիվացիոն գործունեության ձևավորմանը, իսկ բացասական հույզերը (վախ, վրդովմունք, անհանգստություն, ձանձրույթ, նվաստացում) կարող են նվազեցնել սովորելու ցանկությունը զրոյի: Ուսուցման մեջ հույզերը դրսևորվում են ընդհանուր վարքագծում, խոսքի, դեմքի արտահայտությունների, մնջախաղի, շարժիչ հմտությունների հատկանիշներով:

Ուսուցիչը պետք է հմտորեն կարդա ոչ միայն զգացմունքների ակնհայտ դրսևորումները, այլև հաճախ թաքնվածները (անհանգստության վիճակներ, դժգոհություն) և ստեղծի կրթական փոխազդեցության դրական հուզական միկրոկլիմա: Սովորելու դրական մոտիվացիայի ձևավորման կարևոր պայմանը արտաքին վերահսկողության առավելագույն հնարավոր հեռացումն է: Նվազագույնի հասցնել պարզևների և պատիժների օգտագործումը ուսումնական արդյունքների համար, ինչպես սա թուլացնում է ներքին մոտիվացիան: Բացի այդ, ինքը՝ ուսուցիչը, որպես ամբողջական անձնավորություն, պետք է լինի ներքին մոտիվացված ձեռքբերումների գործունեության մոդել: Այսինքն՝ դա պետք է լինի մանկավարժական գործունեության նկատմամբ սիրո ընդգծված գերակայություն և դրա իրականացման նկատմամբ հետաքրքրություն, բարձր պրոֆեսիոնալիզմ և ինքնավստահություն, բարձր ինքնագնահատական ունեցող մարդ:

Այսպիսով, կրթական գործունեության մոտիվացիայի ձևավորումը կախված է.

- հետաքրքրություն տեղեկատվության նկատմամբ, որը ընկած է ճանաչողական գործունեության հիմքում.

- ինքնավստահություն;

- կենտրոնանալ հաջողության հասնելու վրա և հավատալ իրենց գործունեության դրական արդյունքի հնարավորությանը.

- հետաքրքրություն մարդկանց նկատմամբ, ովքեր կազմակերպում կամ մասնակցում են ուսումնական գործընթացին.

- ինքնադրսևորման կարիքներն ու հնարավորությունները,

- ընդունելություն և հաստատում նշանակալի մարդկանց կողմից.

- ստեղծագործական դիրքի ակտուալացում;

Ըստ այս ոլորտում կատարված վերջին հետազոտության, հիմնականում կան դրդապատճառների երկու տեսակ՝ արտաքին (անձին արտաքին գործոնների պատճառած) և ներքին (ներքին գործոնների կողմից ստեղծված): Չնայած երկուսն էլ կարող են ունենալ իրենց օգտակարությունը, սովորաբար ներքինը շատ ավելի արդյունավետ է, երբ բանը հասնում է նպատակներին, և ժամանակի ընթացքում պահպանվում է ավելի երկար: Ավանդական կրթական համատեքստում աշակերտների մեծամասնության վրա առավել ազդող գործոնը ուժեղացման (լավ գնահատականների) և պատժամիջոցների (ձախողումների) առկայությունն է՝ ելնելով նրանց վարքից: Սա այնքան էլ արդյունավետ չէ ներքին դպրոցական մոտիվացիա ստեղծելու հարցում, և իրականում դա կարող է խոչընդոտ հանդիսանալ դրա ի հայտ գալու համար: Դպրոցական մոտիվացիայի տեսքի մեկ այլ ամենակարևոր գործոններից է այն, ինչ հայտնի է որպես «նշանակալի ուսուցում»: Այս ֆենոմենը վերաբերում է գիտելիքների կամ հմտությունների ձեռքբերմանը, որոնք կարող են օգտակար լինել աշակերտի համար իրենց առօրյա կյանքում, կամ որ նրանք կարող են առնչվել իրենց նախորդ փորձին: Ցավոք, ավանդական կրթական ենթատեքստերում շատ տարածված չէ, որ նշանակալի ուսուցումը տեղի ունենա: Ի թիվս այլ բաների, ցածր դպրոցական մոտիվացիան հիմնականում բացատրում է այնպիսի երեւույթներ, ինչպիսիք են թողումները, կրթության վատ արդյունքները, դասարաններում անպատշաճ պահվածքը և ընկալման դժվարությունները: Աշակերտը, որը մոտիվացված չէ, շատ խնդիրներ կունենա ուշադրություն դարձնելու հարցում, և արդյունքում չի ստանա իրեն անհրաժեշտ գիտելիքները:

Հոգեբանական խնդիրներ. Մյուս կողմից, որոշ փորձագետներ կարծում են, որ դպրոցական շատ ցածր մոտիվացիան կարող է հանգեցնել ավելի լուրջ խնդիրների: Որոշ աշակերտների համար օրվա մեծ մասը անցկացնելով մի բան, ինչը նրանց ընդհանրապես չի դրդում, կարող է բերել ցածր ինքնագնահատականի, կենտրոնանալու դժվարության, ըմբոստ վերաբերմունք, ընկճվածություն և կյանքի նկատմամբ վերահսկողության բացակայության զգացում:

Դպրոցական մոտիվացիայի բացակայության հետևանքները կարող են իսկապես բացասական լինել դրանից տառապող աշակերտների համար: Հետեւաբար, վերջին տասնամյակների ընթացքում մոտիվացիայի մասնագետները փորձել են աշակերտների մոտ այս հոգեբանական գործոնը արհեստականորեն բարելավելու ուղիներ գտնել: [7]

Մոտիվացիան կարևոր գործիք է կրթական համակարգերում ամբողջ աշխարհում: Մանկավարժության հաջողությունը կամ ձախողումը կարող է բացատրվել ուսուցիչների և այն ձևով, թե ինչպես են նրանք դրդում իրենց աշակերտներին սովորել: Աշակերտը կարող է իմանալ, թե ինչ և ինչպես սովորել, և կարող է գիտակցել, որ սովորելը կարևոր է, սակայն նա կարող է չսովորել,

քանի որ չունի մոտիվացիա կամ մղում իրեն ինքնակարգավորելու համար: Հետևաբար, այս ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, թե ինչպես կարող է ուսուցիչը դրդել իր աշակերտներին, որպեսզի նրանք կարողանան արդյունավետորեն սովորել: Մասնակցային մանկավարժության հայեցակարգը, մոտիվացիայի հարաբերականությունը աշակերտների կատարողականին, ներքին և արտաքին մոտիվացիան և դրա ազդեցությունը դասարանում ուսուցման մեջ, որոշ մոտիվացիոն տեսություններ և դրանց կապը ուսման հետ, ուսուցիչների դերը աշակերտներին սովորելու դրդապատճառում և հետևանքը Նիգերիայի դպրոցի համար: համակարգն ուսումնասիրվել է: Ուսումնասիրության եռությունն այն էր, որ մատնանշվի մոտիվացիայի արդիականությունը և ինչպես է այն գործում դպրոցական մանկավարժության մեջ: Մոտիվացիան ազդում է անհատի վարքագծի և առաջադրանքի կատարման վրա: Մոտիվացիան ուղղորդում է վարքագիծը դեպի որոշակի նպատակ, աշակերտներին խանդավառություն է առաջացնում առաջադրանքի նկատմամբ և նաև խթանում է նրանց հաստատակամությունը դասարանային գործունեության մեջ: Լավ մոտիվացված աշակերտը կարող է այնքան հետաքրքիր համարել ուսուցումը, որ կանխի ակադեմիական և հուզական խնդիրների առաջացումը և բարձրացնի նրանց կատարողականը:

Ուսումնական գործընթացի կարևոր խնդիրն է դասի առանձին փուլերում սովորելու մոտիվացիայի ձևավորումը: Կախված դասի բովանդակությունից՝ ուսուցիչը պետք է կազմակերպի ուսումնական գործունեության որոշակի ցիկլ և ձևավորի դրան համապատասխան մոտիվացիոն ցիկլ: Դասարանում սովորելու մոտիվացիան տեղի է ունենում մի քանի փուլով.

- աշխատանք սկսելու մոտիվացիա, առաջնային մոտիվացիա.
- աշխատանքի կատարման մոտիվացիա, առաջնային մոտիվացիայի համախմբում և ամրապնդում.
- դասը ավարտելու մոտիվացիա (կատարում, ապագայի նպատակներ դնելը):

Ուսուցչի խնդիրն է ապահովել աշակերտի մշտական մոտիվացիոն գործողությունները դասի բոլոր փուլերում: Մոտիվացիայի բովանդակությունը կարող է տարբեր լինել.

Առաջնային մոտիվացիայի փուլ՝ աշակերտը դասի սկզբում պետք է հասկանա, թե ինչն է օգտակար և նորը սովորում դրա վրա, որտեղ կարող է կիրառել ստացած գիտելիքները: Ուսուցիչը կարող է օգտագործել աշակերտների խրախուսման մի քանի տեսակներ ուսումնական գործունեությանը.

1. ակտիվացնել նախորդ դասերի ընթացքում առաջացած դրդապատճառները.
2. ակտիվացնել իրենց արդյունքներից դժգոհության դրդապատճառները.
3. ամրապնդել նախորդ գործունեության վրա կենտրոնանալու շարժառիթները.
4. ամրապնդել զարմանքի, հետաքրքրության դրդապատճառները.

Ուսուցիչը պետք է հատուկ ուշադրություն դարձնի դպրոցի գնահատմանը, աշակերտներին ներգրավի ինքնատիրապետման և ինքնագնահատման մեջ: Դրական մոտիվացիայի ձևավորման վրա ազդում է այն, թե ինչպես են աշակերտները ծանոթանում գնահատմանը: Օրինակ, ուսուցիչը ոչ միայն փաստում է փաստը, այլև միշտ գովում է աշակերտին ուսումնական նյութի յուրացման յուրաքանչյուր նոր նվաճման համար:[8]

Դասի ավարտի փուլ. Այս փուլում կարևոր է աշակերտի դուրս գալը գործունեությունից դրական սեփական փորձով և ապագայում սովորելու նկատմամբ դրական վերաբերմունքի ի հայտ գալը, այսինքն՝ ապագայի համար դրական մոտիվացիա: . Նման մոտիվացիա ձևավորելու համար միշտ չէ, որ նպատակահարմար է խոսել աշակերտների հաջողության մասին: Կարևոր է նաև աշակերտներին ցույց տալ իրենց թույլ կողմերը՝ նրանց հնարավորությունների մասին օբյեկտիվ պատկերացում կազմելու համար: Սա կդարձնի նրանց հեռանկարային մոտիվացիան գործունակ:

Ուսուցչի կողմից տարբեր տեսակի մոտիվացիայի աջակցությունը դասի առանձին փուլերում նպաստում է դրա մասերի միջև ներքին կապին, յուրաքանչյուր փուլը լրացնում է հոգեբանական բովանդակությամբ: Ի վերջո, դասի յուրաքանչյուր փուլ կոնկրետ մանկավարժական իրավիճակ է: Հոգեբանական–մանկավարժական գրագետ դասի կառուցվածքը կառուցելու համար ուսուցիչը պետք է հմտորեն պլանավորի զարգացման և կրթական առաջադրանքների այն մասը, որը կապված է մոտիվացիայի և աշակերտներից սովորելու ունակության իրական իրավիճակի հետ:

Դպրոցի ուսուցիչները կարողանում են աշակերտների մոտ ձևավորել ուսուցման խորը մոտիվներ՝ դասարանում դրա համար ստեղծելով համապատասխան պայմաններ: Բայց այս գործընթացը նախատեսված է ուսուցչի ստեղծագործության, նրա մշտական կատարելագործման համար: Չարմանալի չէ, որ Ուշինսկին գրել է. «Ուսուցիչը ապրում է այնքան ժամանակ, քանի դեռ նա սովորում է, հենց որ նա դադարում է սովորել, ուսուցիչը մահանում է նրա մեջ»:

Այսպիսով, մեր թվարկած աշխատանքի մեթոդների և մեթոդների կիրառումը հնարավորություն կտա որակապես բարձրացնել ուսման դրական մոտիվացիայի մակարդակը տարրական դպրոցական տարիքի երեխաների մոտ:

Ընդհանուր առմամբ, գրականության մեր տեսական վերլուծությունը ցույց տվեց, որ կրտսեր դպրոցական տարիքը ինտենսիվ ինտելեկտուալ զարգացման տարիք է: Այս ժամանակահատվածում տեղի է ունենում բոլոր գործառույթների, բոլոր մտավոր գործընթացների ինտելեկտուալացումը, դրանց գիտակցումը և կամայականությունը: Տարրական դպրոցական տարիքում բոլոր մտավոր գործընթացների

զարգացումն ուղղակիորեն կախված է բանականության զարգացումից: Դպրոցական կրթության արդյունքում տեղի է ունենում ոչ միայն անհատական գիտելիքների և հմտությունների յուրացում, այլև ինտելեկտուալ օպերացիաների ձևավորում: Միևնույն ժամանակ, մոտիվացիոն ոլորտի բոլոր բաղադրիչները (մոտիվացիաներ, նպատակներ, հույզեր) և սովորելու ունակության բոլոր ասպեկտները դառնում են ձևավորման առարկա, և մոտիվացիայի անհրաժեշտ հատկությունների ձևավորում հիմնված անձի հոգեբանական վերլուծության վրա: և կոնկրետ աշակերտների մոտիվացիան, կրթական աշխատանքային պլանների անբաժանելի մասն է, որը երբեմն սահմանափակվում է կրթական գործունեության պաշտոնական ցանկով: [10]

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

- * Ամփոփելով կարող ենք ասել որ՝ աշակերտների կողմից գիտելիքների յուրացման որակը միշտ եղել է ուսուցիչների և հոգեբանների ուշադրության կենտրոնում: Այս խնդիրը հատկապես կարևոր է տարրական դասարանների ուսուցիչների համար, քանի որ հենց այս ժամանակահատվածում են դրվում ճանաչողական գործունեության մոտիվացիայի հիմքերը, ձևավորվում են հետաքրքրություններ: Ուսուցման մոտիվացիայի խնդիրը դպրոցի ամենակարևոր և սուր խնդիրներից է:

- * Տեսական վերլուծությունը ցույց է տալիս ուսումնական գործունեության բազմակողմանիությունը և, այս առումով, ուսուցման մոտիվացիայի որոշման բարդությունը: Կրթական, ճանաչողական և սոցիալական դրդապատճառների բավարար զարգացումը գնահատողական դրդապատճառների հետ համատեղ դրական է ազդում դպրոցի կատարողականի վրա: Աշխատանքի ընթացքում իրականացրել ենք փորձարարական և որոնողական աշխատանքներ՝ ուղղված կրտսեր աշակերտների կրթական մոտիվացիայի ձևավորմանը:
- * Ընդհանուր առմամբ, գրականության մեր տեսական վերլուծությունը ցույց տվեց, որ կրտսեր դպրոցական տարիքը ինտենսիվ ինտելեկտուալ զարգացման տարիք է: Այս ժամանակահատվածում տեղի է ունենում բոլոր գործառույթների, բոլոր մտավոր գործընթացների ինտելեկտուալացումը, դրանց գիտակցումը և կամայականությունը: Տարրական դպրոցական տարիքում բոլոր մտավոր գործընթացների զարգացումն ուղղակիորեն կախված է բանականության զարգացումից: Դպրոցական կրթության արդյունքում տեղի է ունենում ոչ միայն անհատական գիտելիքների և հմտությունների յուրացում, այլև ինտելեկտուալ օպերացիաների ձևավորում:
- * Ուսուցչի մոտիվացիան ուսումնասիրելու ամենաիրատեսական մեթոդներն են. Այս դիտարկումների արդյունքները գրանցվում են ուսուցչի օրագրերում, մանկավարժական բնութագրերում. մի շարք հատուկ ընտրված իրավիճակների օգտագործումը, որոնք կարող են ներառվել ուսումնական գործընթացի բնական ընթացքի մեջ թեստի ձևով, դասարանի ուսուցչի առաջադրանքների տեսքով դասարանի ժամին. անհատական զրույց աշակերտի հետ; հարցաքննելը.
- * Ուսուցիչը պետք է տիրապետի տեխնոլոգիական գործողություններին, որոնք նպաստում են դպրոցականների մոտ ուսման դրական մոտիվացիայի զարգացմանը. գործունեության մոբիլիզացիա կամ մանկավարժական առաջարկություն.
- * Կրթական նոր չափորոշիչներին անցնելու համատեքստում կարևոր դեր է խաղում աշակերտների համար անհատական ուսումնական երթուղիների ձևավորումը, ուսուցչի կողմից ճիշտ կառուցված աշակերտների ձեռքբերումների գնահատման համակարգը: Ձեռքբերումների գնահատման համակարգը ներառում է կրթության արդյունքների (անձնական, մետա-առարկա և առարկա) գնահատման ինտեգրված մոտեցում: Ուսումնական նվաճումների դինամիկայի գնահատման ամենահամարժեք գործիքներից է աշակերտի ձեռքբերումների պորտֆելը:

- * Հաջողության իրավիճակի ստեղծումը ուսումնական գործընթացի մարդկայնացման պայմաններից մեկն է: Կարևոր է ճիշտ կառուցել աշխատանքը ուսուցչի և աշակերտի միջև անհատականության վրա հիմնված հարաբերությունների ձևավորման վրա (առարկա–առարկա հարաբերություններ), այդ հարաբերությունները պետք է հիմնված լինեն համագործակցության մանկավարժության վրա:
- * Նոր դպրոցը կոչված է դառնալու ստեղծագործական և տեղեկատվության կենտրոն: Դա անելու համար այն պետք է լինի, առաջին հերթին, հարմարավետ, խնամված, ապահով, լավ սարքավորված, ուստի դպրոցի նյութական բազայի ամրապնդման նման գործոնը որոշակի դեր է խաղում երեխաների մոտ սովորելու դրական մոտիվացիայի ձևավորման գործում: .
- * Ուսուցիչը անընդհատ փնտրում է, ուսումնասիրում, ուսումնասիրում, փորձում է լուծել խնդիրը: Դժվար է գերազնահատել ուսուցչի անձի դերը, նրա հոգևոր կերպարը զարթոնքի մեջ, դպրոցականների մոտ սովորելու դրական մոտիվացիայի ձևավորումը: Ուսուցիչը, ով ուսումնասիրում է իր ստեղծագործական կարողությունների առավելագույն չափը, կստեղծի ստեղծագործ մտածողությամբ երեխաներ:
- * Ամփոփելով՝ պետք է նշել, որ երեխայի անձի ստեղծագործական ներուժը բացահայտելու և ինքնահաստատվելու համար կարևոր է հաջողությունը, որը ոչ միշտ է արագ գալիս: Կարևոր է օրեցօր անձնական զրույցի ընթացքում կատարվող աշխատանքի ճիշտ գնահատումը՝ հետևելով մանկավարժական սկզբունքներին և մեթոդներին, որպեսզի երեխան կարողանա նոր հորիզոններ տեսնել իր ստեղծագործ անհատականության զարգացման մեջ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Амонашвили, Ш. А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса [Текст] / Ш. А. Амонашвили. — Минск: Университетское, 1990.
2. Изобразительное искусство. 2-8 классы. Создание ситуации успеха : коллекция интересных уроков / авт.-сост. А.В. Пожарская, Н. С. Забнева, В. В. Михайлова и др. — Волгоград: Учитель, 2011.
3. Лопатин, А. Р. Встречные усилия, успех-неуспех в образовательном процессе [Текст] / А. Р. Лопатин // Педагогика. — 2003.
4. Рогов Е. И. Настольная книга практического психолога: Учеб. пособие: В 2 кн. — М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС”, 2002.
5. Ушинский, К. Д. Избранные педагогические сочинения [Текст] / К. Д. Ушинский. — М. Педагогика, 1974.
6. Якиманская, И. С. Личностно ориентированное обучение в современной школе [Текст] / И. С. Якиманская. — М. Сентябрь, 1996.
7. Ильин Е. П. И46 Психология для педагогов. — СПб.: Питер, 2012. — 640 с.

8. Зимняя И.А. Педагогическая психология. – М., 2010. -448с.
9. Маркова А.К., Матис Т.А., Орлов А.Б. Формирование мотивации учения. – М., 1990. -192с.
10. Маркова А.К., Формирование мотивации учения в школьном возрасте. – М., 1983. -96с.